

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-06-04

Närvarande: F.d. justitieråden Mahmut Baran och Helena Jäderblom samt justitierådet Christine Lager

Skattetransparenta värdepappersfonder för institutionella investerare

Enligt en lagrådsremiss den 13 maj 2026 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Felix Holmgren och Jennie Åsberg.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Allmänt

Inkomstbeskattning

En värdepappersfond som är bildad enligt svensk fondlagstiftning är inte en juridisk person men behandlas inkomstskattemässigt som en sådan.

I korthet sker beskattningen enligt följande. En värdepappersfond är inte skattskyldig på avkastningen av och kapitalvinster på tillgångar som ingår i fonden. I stället ska fondens andelsägare ta upp en schablonintäkt till beskattning. Hos andelsägaren utgör en andel i en fond en delägar rätt vid kapitalvinstbeskattningen. Det innebär att reglerna om kapitalvinstbeskattning på delägar rätter gäller vid avyttring av fondandelar. Även utdelningar på andelar i värdepappersfonder är skattepliktiga hos andelsägarna.

Begränsat skattskyldiga som inte bedriver verksamhet från fast driftställe i Sverige är inte skattskyldiga för kapitalvinster på grund av försäljning av andelar i värdepappersfonder. De beskattas inte heller enligt reglerna om schablonbeskattning.

Ny särskild fondform

I lagrådsremissen föreslås bestämmelser som gör det möjligt att bilda skattetransparenta värdepappersfonder. Dessa ska vara tillgängliga för svenska offentligrättsliga organ som är helt undantagna från beskattning och för vissa svenska privaträttsliga institutionella investerare som är helt eller delvis undantagna från inkomstbeskattning. Motsvarande utländska organ och privaträttsliga institutionella investerare ska få samma möjlighet.

Den nya skattetransparenta fondstrukturen ska vara en särskild form av värdepappersfond med en avgränsad krets av investerare och regleras i en ny paragraf, 4 kap. 14 a § lagen om

värdepappersfonder. I paragrafen räknas upp de kategorier av investerare som får vara andelsägare i en sådan fond. En värdepappersfond som avses i paragrafen får avgränsas till att vara öppen för en eller flera av de kategorier som anges där. Av fondbestämmelserna ska framgå att fonden är öppen för enbart en eller flera av de uppräknade kategorierna av investerare.

I lagrådsremissen görs bedömningen att det inte finns grund för att förbjuda fusioner mellan fonder som omfattas av reglerna om fusion i UCITS-direktivet om fonderna inte riktar sig till samma begränsade krets av investerare. Det ska vidare vara tillåtet att genom ändring av fondbestämmelserna ombilda en skattetransparent fond till en vanlig värdepappersfond.

Om en ändring i fondbestämmelserna innebär att fonden upphör att vara en skattetransparent fond, ska de nya fondbestämmelserna tillämpas från och med den 1 januari kalenderåret efter det att Finansinspektionen godkände ändringen i fondbestämmelserna.

Den skatterättsliga regleringen ska ske genom införande av två nya paragrafer i inkomstskattelagen. I den ena paragrafen, 2 kap. 3 a §, undantas den särskilda fondformen från huvudregeln om att en värdepappersfond behandlas som en juridisk person vid inkomstbeskattningen. Den andra paragrafen, 44 kap. 22 f §, reglerar beräkningen av anskaffningsutgiften för en fondandel när värdepappersfonden övergår från att vara en skattetransparent fond till att bli en vanlig värdepappersfond, dvs. till att bli en fond som i inkomstskattehänseende behandlas som en juridisk person.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

4 kap. 10 §

I paragrafen finns bestämmelser om fondandelar, fondandelsvärde och andelsklasser.

Av andra stycket 1 h, som är ny, följer att fondandelsägarnas skatterättsliga status och administrationen av skatt får skilja sig mellan olika andelsklasser i en fond.

Ordalydelsen av bestämmelsen innebär att villkoret kan användas av alla fonder, dvs. även sådana fonder som inte är bildade i enlighet med 4 kap. 14 a §.

Bestämmelsen ger intryck av att det i en och samma värdepappersfond får finnas både en andelsklass som är skattetransparent och en andelsklass som inte är det. Vid föredragningen har upplysts att det inte är avsikten. Enligt Lagrådet bör detta förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

2 kap. 3 a §

Paragrafen innebär ett undantag från huvudregeln att en värdepappersfond behandlas som en juridisk person vid inkomstbeskattningen.

Av bestämmelsen följer, vilket också anges i författningskommentaren, att en sådan fond inte är ett skattesubjekt utan skattemässigt transparent. Fondens andelsägare blir därför skattskyldiga för varje transaktion som görs med tillgångarna i fonden i förhållande till deras andel, på ett liknande sätt som för delägare i

ett enkelt bolag. En andelsägare blir alltså i skattehänseende ägare till en ideell andel i varje tillgång som ingår i fonden.

När det gäller utländska andelsägare i en skattetransparent fond aktualiseras frågan om det genom fondbolagets verksamhet, dvs. fondbolagets skyldighet att handla för fondens räkning, kan uppkomma fasta driftställen här i landet.

Av 2 kap. 29 § tredje stycket inkomstskattelagen följer att ett fast driftställe uppkommer om den som är representant för en näringsverksamhet här i landet är en beroende representant. Ett fast driftställe uppkommer däremot inte om representanten är att betrakta som en oberoende representant enligt fjärde stycket samma paragraf. Frågan är således om ett fondbolag är att betrakta som en beroende eller en oberoende representant i förhållande till utländska andelsägare i en skattetransparent fond som fondbolaget förvaltar.

Frågeställningen har inte berörts i lagrådsremissen. Denna fråga bör enligt Lagrådet belysas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

44 kap. 22 f §

Beräkning av anskaffningsutgift

Paragrafen reglerar beräkningen av anskaffningsutgiften på andelar i en värdepappersfond som har övergått från att vara en skattetransparent fond till en fond som skattemässigt anses vara en juridisk person.

Av bestämmelsen följer att andelsägarens anskaffningsutgift för en andel i en fond som har varit en skattetransparent fond beräknas till summan av andelsägarens omkostnadsbelopp för tillgångarna i fonden vid tidpunkten för övergången till en vanlig värdepappersfond.

Bestämmelsen ger inte upphov till några problem när det gäller tillgångsslagen värdepapper, fordringsrätter och utländsk valuta. Sådana tillgångar har nämligen ett omkostnadsbelopp vid inkomstbeskattningen.

I en värdepappersfond ingår emellertid i regel även likvida medel i form av svensk valuta. Pengar i svensk valuta saknar skattemässigt omkostnadsbelopp. Bestämmelsens ordalydelse täcker således inte svenska pengar. Det skulle medföra att avkastning på tillgångar som redan har beskattats men som ännu inte har tagits ur fonden blir föremål för beskattning en gång till när de tas ut ur fonden som utdelning eller när andelen säljs efter karaktärsbytet, dvs. medföra en merbeskattning som inte kan vara avsedd.

Huruvida likvida medel i svensk valuta ska vara en del av anskaffningsutgiften har betydelse för andelsägare som bedriver blandad verksamhet, såsom svenska livförsäkringsföretag. Detta är en fråga som inte bör bortses från. Lagrådet anser därför att det bör anges i lagtexten att en andelsägares anskaffningsutgift för fondandelen ska höjas med ett belopp som motsvarar likvida medel i svensk valuta som belöper på andelen.

Kan övergången medföra skattekonsekvenser?

I författningskommentaren konstateras att övergången från att vara en skattetransparent fond till att bli en vanlig fond inte medför att en skattepliktig avyttring ska anses ha skett. Slutsatsen enligt lagrådsremissen är alltså att själva övergången inte utlöser någon beskattning hos andelsägare.

I lagrådsremissen förs dock inget resonemang om varför en övergång medför att en avyttring i skattehänseende inte ska anses ha skett. Remissen innehåller inte heller någon analys om en

övergång av nu aktuellt slag kan utlösa beskattning enligt någon annan bestämmelse.

Det kan inledningsvis noteras att de skattemässiga konsekvenserna av ett karaktärsbyte av en fond beror på andelsägarens skattestatus. Några skattekonsekvenser aktualiseras inte för andelsägare som helt är befriade från skattskyldighet, t.ex. för offentligrättsliga organ. Inte heller aktualiseras några konsekvenser hos ett privaträttsligt subjekt som har en verksamhet som helt beskattas schablonmässigt enligt lagen om avkastningsskatt, t.ex. en pensionsstiftelse.

En privat institutionell investerare, t.ex. ett livförsäkringsföretag, kan däremot ha en blandad verksamhet, dvs. både verksamhet som beskattas schablonmässigt enligt lagen om avkastningsskatt och sådan näringsverksamhet som beskattas enligt inkomstskattelagen.

Bestämmelser om beskattning vid uttag av en tillgång eller en tjänst ur näringsverksamhet finns i 22 kap. inkomstskattelagen. Frågan är om uttagsbeskattning enligt bestämmelserna i det kapitlet utlöses hos fondandelsägare som delvis beskattas enligt inkomstskattelagen på grund av att fonden övergår från att vara skattetransparent till att vara en vanlig värdepappersfond, dvs. en fond som vid inkomstbeskattningen behandlas som en juridisk person.

Vad som avses med uttag framgår av 22 kap. 2–6 §§. Som uttag enligt 3 § första meningen anses att den skattskyldige överlåter en tillgång utan ersättning eller mot ersättning som understiger marknadsvärdet utan att detta är affärsmässigt motiverat. Uttag av en tillgång ska enligt 7 § första stycket behandlas som om tillgången avyttrats mot ersättning som motsvarar marknadsvärdet.

Vid inkomstbeskattningen behandlas en värdepappersfond som en juridisk person. Förvärv och avyttring av tillgångar som görs för fondens räkning anses därför ha gjorts av fonden. En transaktion

mellan en andelsägare och värdepappersfonden utlöser således inkomstbeskattning hos överlåtaren om överlåtelsen inte omfattas av ett uttryckligt undantag.

När det gäller en fusion mellan två värdepappersfonder har det ansetts att andelsägarna har tagit ut tillgångarna ur den överlåtande fonden och därefter satt in tillgångarna i den övertagande fonden. Utan ett uttryckligt undantag från beskattning har reglerna om uttagsbeskattning därför ansetts bli tillämpliga vid en fusion mellan två fonder enligt de regler som tidigare gällde för beskattningen av värdepappersfonder, dvs. enligt de regler som gällde när fonderna inte helt var undantagna från beskattning (se prop. 2010/11:131 s. 22).

Ett karaktärsbyte av en fond, vare sig genom fusion eller på annat sätt, kan alltså innebära att en andelsägare anses ha satt in egna tillgångar i fonden genom karaktärsbytet. Det skulle i så fall innebära att andelsägaren har gjort ett uttag i sin näringsverksamhet i den mening som avses i 22 kap. 3 § första meningen inkomstskattelagen. Övergången torde då utlösa uttagsbeskattning hos andelsägaren om undantag från uttagsbeskattning enligt bestämmelserna om underprisöverlåtelser i 23 kap. inte är tillämpligt.

I 23 kap. inkomstskattelagen regleras under vilka förutsättningar uttagsbeskattning kan underlåtas när en tillgång som ingår i näringsverksamheten överlåts till underpris. En värdepappersfond kan inte hänföras till någon av de i 23 kap. 4 § uppräknade subjekten som omfattas av uttrycket företag i kapitlet (jfr 23 kap. 14 §). En värdepappersfond kan därmed inte vara part i en överlåtelse som är undantagen från uttagsbeskattning enligt bestämmelserna i 23 kap. inkomstskattelagen.

Det anförda innebär att ett karaktärbyte av en värdepappersfond av nu aktuellt slag (från att ha varit skattetransparent till att bli behandlad som juridisk person vid inkomstbeskattningen) kan komma att utlösa uttagsbeskattning hos en privat institutionell investerare som bedriver blandad verksamhet, dvs. bedriver verksamhet som delvis beskattas enligt inkomstskattelagen.

Om syftet är att uttagsbeskattning inte ska utlösas förordar Lagrådet att det införs ett uttryckligt undantag från uttagsbeskattning när en skattetransparent fond byter karaktär till en juridisk person.

Kupongskatt

Enligt bedömningen i lagrådsremissen behövs inga lagändringar i kupongskattelagen för att kupongskatt inte ska utgå på utdelning på en andel i en skattetransparent värdepappersfond.

Bestämmelser om källskatt på utdelningar finns i kupongskattelagen (1970:624). Av 1 § följer att kupongskatt ska betalas för utdelning på aktie i svenskt aktiebolag. Vad som i lagen sägs om aktie i svenskt aktiebolag gäller, enligt andra stycket, andel i svensk värdepappersfond.

I 4 § anges att skattskyldighet föreligger för en utländsk juridisk person om denne är utdelningsberättigad och utdelningen inte är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket. Med utdelningsberättigad avses den som är berättigad att lyfta utdelning för egen del vid utdelningstillfället (2 §).

En utländsk juridisk person, t.ex. ett utländskt livförsäkringsföretag, kan således vara utdelningsberättigad enligt kupongskattelagen. Ett sådant företag beskattas idag enligt kupongskattelagen för utdelning på en aktie i ett svenskt aktiebolag men också för utdelning på en

andel i en svensk värdepappersfond, om den mottagna utdelningen i båda fallen inte är hänförlig till ett fast driftställe i Sverige.

Systematiken i kupongskattelagen innebär att en utländsk juridisk person som erhåller utdelning på en svensk aktie genom en andel i en svensk värdepappersfond beskattas för utdelningen på andelen i värdepappersfonden, och inte för utdelningen på aktien som ingår i fonden. Se även HFD 2020 ref. 31 punkterna 22–23 där det slås fast att en kontraktsrättslig värdepappersfond bildad i enlighet med UCITS-direktivet anses vara utdelningsberättigad.

Med svensk värdepappersfond avses, enligt kupongskattelagen, en värdepappersfond enligt lagen om värdepappersfonder, dvs. enligt den näringsrättsliga definitionen. Det finns ingen bestämmelse i kupongskattelagen som särskilt anger att uttrycket svensk värdepappersfond har den innebörd som uttrycket har vid inkomstbeskattningen eller att termer och uttryck som används i den lagen har samma innebörd som i inkomstskattelagen. Hur en värdepappersfond behandlas vid inkomstbeskattningen torde således sakna betydelse vid tillämpningen av bestämmelserna om vem som är utdelningsberättigad enligt kupongskattelagen.

Av det anförda följer att det förhållandet att en värdepappersfond vid inkomstbeskattningen är skattetransparent inte innebär att det ska bortses från andelen i fonden när det bedöms hur utdelning på en aktie som ingår i fonden ska behandlas enligt kupongskattelagen, dvs. om utdelningen ska anses ha tagits emot av fonden eller andelsägaren.

Lagrådet förordar att det övervägs ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet om det finns behov av en reglering som innebär att utdelning på en andel i en fond som är bildad i enlighet med 4 kap. 14 a § lagen om värdepappersfonder utesluts från

tillämpningsområdet för kupongsskattelagen. Detta torde kunna uppnås genom en justering av bestämmelsen i 1 § andra stycket kupongsskattelagen som likställer en andel i en svensk värdepappersfond med en aktie i ett svenskt aktiebolag.